

ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΔΙΟΓΕΝΕΙΔΗΣ

Ὁ Εὐγένιος Διογενεΐδης ἦτο ἐκ τῶν λογίων κληρικῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐγεννήθη ἐν Δημητσάνῃ περὶ τὰ τέλη περὶ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἐκ γονέων εὐσεβῶν ἐσπούδασέ δὲ ἐν τῇ περιορίμῳ Σχολῇ αὐτῆς, ἣτις ἀνευστάθη τῷ 1764 ὑπὸ τῶν λογίων καὶ ζηλωτῶν κληρικῶν ἐκ Δημητσάνης Γερασίμου Γούνα, Ἀγαπίου Λεονάρδου καὶ Ἀγαπίου Ἀντωνοπούλου. Οἱ κληρικοὶ οὗτοι ἐμορφώθησαν τελειότερον ἐν Σμύρῃ παρὰ τῷ διδασκάλῳ τοῦ Γένους Ἱεροθέῳ Λεονδρινῷ ἐξ Ἰθάκης. Ἡ Σχολὴ δὲ αὕτη τῆς Δημητσάνης σπουδαίως ὠφέλησε καθόλου τὴν Πελοπόννησον, διότι συνέρρεον μαθηταὶ πάμπολλοι, οἵτινες ἐγένοντο διδάσκαλοι καὶ ἀλλαχοῦ καὶ πολλοὶ ἀνήλθον εἰς τὰ ὑψιστὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀξιώματα ¹.

1 Ἐν Δημητσάνῃ, λόγῳ τῆς παλαιᾶς Σχολῆς ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Φιλοσόφου εὐδοξαζομένη ἐπὶ ἀποκρήνιμου βράχου μίαν καὶ πλέον ὥραν μακρὰν αὐτῆς, ὑπῆρχον ἀεὶποτε διάσημοι κληρικοὶ. Τεκμήριον τούτου πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶνε ὅτι, ὡς παραδίδωσιν ἐν τῶν παλαιότερων Πατριαρχικῶν Γραμμάτων (Νομικῆς Συναγωγῆς 281), τὴν ἐξαρχίαν Ἰάκωβον (*Ακοβον) τῆς ἐν Πελοποννήσῳ μέχρι τοῦ 1611 κατέχων αὐτὴν μέγας Πρωτοπαπᾶς τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐξεχώρει ἐφ' ὄρου ζωῆς εἰς τὸν Οἰκονόμον καὶ πρεσβύτερον Δημητσάνης πατᾶ Μανουὴλ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Σταμάτιον Λογοθέτην ἵνα νέμονται αὐτὴν. Τὰς συμφωνίας ταύτας ἐπεκύρου ὁ Κ)πόλεως Νεόφυτος, ὁ Ἱεροσολύμων Θεοφάνης καὶ οἱ «καθευρεθέντες» Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ τιμωτάτοι κληρικοὶ, δηλ. ἀξιωματοῖ Λαῖκοὶ τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

*Ακοβα, (Ἑλληνικώτερον Ἰάκωβα γενομένη) ἀναφέρεται, ὡς ἐξαρχία, ἀλλὰ κατόπιν προήχθη εἰς Ἐπισκοπὴν. Ἐν ἔτει δὲ 1810—14 Ἀρχιεπίσκοπος Ἀκόβων ἦτο ὁ Σίλβεστρος, ὅστις ἀπέδιδεν ἀνά πᾶν ἔτος τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ γροῖα εἴκοσι καὶ πέντε. Τῷ 1814 διεδέχθη αὐτὸν ὁ Διαμαντῆς Ἀνδρέου, διδάσκαλος (Παναγιωτόπουλος) ἐν Λαγκαδίῳ τῆς Γορτυνίας, ἐπὶ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Νικομηθείας μετονομασθεὶς Δανιὴλ, ἐκ Δημητσάνης, προαχθεὶς τῷ 1809 εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀμυκλῶν καὶ Τριπολιτζᾶς ἄντι τοῦ καθαιρεθέντος Διονυσίου. Αὐτὸς ἐφυλακίσθη τῷ 1821 μετὰ τῶν λοιπῶν Ἱεραρχῶν καὶ προύχοντων, ἐπιζητήσας δὲ κατόπιν τῶν γνωστῶν δεινοπαθημάτων, διέγραψεν αὐτὰ ἐμμέτρως. († 1831). (πρβλ. Οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Προύχοντες ἐντὸς τῆς ἐν Τριπόλει φυλακῆς ἐν ἔτει 1821 ὑπὸ Ἰωσήφ Ζαφειροπούλου Ἀθῆναι 1852 σελ. 5)

Ζητεῖται ποῦ ἔκειτο ἡ Ἐπισκοπὴ Ἀκόβων. Ὑπάρχει καὶ σήμερον χωρίον *Ακοβον ἐν τῷ τῶς δήμῳ Φαλαισίας τῆς ἐπαρχίας Μεγ)πόλεως. Ἡμεῖς φρο-

Ὁ Εὐγένιος Διογενείδης, ἀποφοιτήσας τῆς Σχολῆς, καθιερώθη τελεώτερον διὰ τῆς ἰδίας ἐπιμελείας και μελέτης τόσῳ μάλλον, ὅσῳ ἐν Δημητσάνῃ ὑπῆρχε σπουδαία Βιβλιοθήκη, πλουτισθεῖσα δι' ἀγορᾶς βιβλίων ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν και διδασκάλων τῆς Σχολῆς και δωρεῶν τῶν ἀπανταχοῦ Δημητσανιτῶν. Οὕτω δὲ διωρίσθη κατόπιν διδάσκαλος τῆς Σχολῆς, ὡς ὁ ἄλλος κληρικὸς Δανιὴλ Γεωργόπουλος ἐκ Ζυγοβιστίου, κατόπιν ἱεροκέρυξ. Ἡ διδασκαλία αὐτοῦ ἦτο σοφὴ και μεθοδική, μὴ περιοριζομένη εἰς τὴν ἐρμηνείαν λεξειδίων τῶν ἀρχαίων ἀθανάτων συγγραφέων, ὡς ὁμολογοῦν οἱ μαθηταί. Ἐὰν οἱ παλαιότεροι διδάσκαλοι μετεχειρίζοντο τὴν λεγομένην *ψυχαγωγικὴν μέθοδον*, ὡς φαίνεται και ἐκ τῶν ὑπαρχόντων τετραδίων ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ, ὁ Εὐγένιος Διογενείδης μετεχειρίζετο τὴν *πραγματικὴν ἐρμηνείαν*, ἣτις ἐξήτει τὰ νόημα τοῦ συγγραφέως. Εἰς ταύτην βεβαίως συνετέλεσαν οἱ διδασκαλῆαι τοῦ σοφοῦ Ἄδ. Κοραῆ, οἱ αἱ πολύτιμοι συγγραφαί, εὐρισκόμεναι ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ, ἀπλήστως ἐμελετῶντο ὑπὸ τῶν διδασκάλων και μαθητῶν. Μαθητὴς δὲ τῆς Σχολῆς Δημητσάνης ἦτο και ὁ Νεόφυτος Νικητόπουλος, ὅστις μετέφερεν εἰς τὸν Πελοπόννησον τὴν Ἀλληλοδακτικὴν μέθοδον διδάσκων ἀμισθὶ ἐν Ναυπλίῳ, ὅτε ὁ Ἰμβραϊμ ἐπήρχετο δρῶν και καταστρέφων τὴν χώραν.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 21 ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν καθ' ὅσον ἡ Σχολὴ ἐκλείσθη· ἐκεῖ δὲ ἐπιδόθη εἰς ἀνωτέρας σπουδὰς και τὴν ἐκμάθησιν τῆς Λατινικῆς και Ἰταλικῆς γλώσσης ἐξ ἧς μετέφρασε και ἐξέδοτο ἐν Βενετίᾳ «Ἐπιτομὴν τῆς Ὀθωμανικῆς Θρησκείας», «Βίον τοῦ Μωάμεθ», και «Παραλληλισμὸν τῶν *θρησκευμάτων*»¹. Εἶχε

νοῦμεν ὅτι ἐκεῖτο ἐν Γόρτυνι και δὴ ἐν τῷ τέως δήμῳ Τροπαίων διότι και σήμερον ἐτι ὀνομάζονται οἱ τόποι οὗτοι Ἰακωβον και οἱ κάτοικοι Ἀκοβίται· ὀναφέρεται δὲ ὅτι τὰ Λαγκαδία ἐγένοντο ἔδρα ἐπὶ Δανιὴλ τῆς Ἐπισκοπῆς, ἣτις ἠνώθη τῷ 1819 τῇ προαχθείῃ (τῷ 1817) Μητροπόλει Ἀμυκλῶν και Τριπολιτῆας. Τὰ δὲ Λαγκαδία εἶνε πλησιέστατα τοῖς χωρίοις τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο Ἰακωβα. Τὸ τῆς Ἰακωβας και Πέρα Μερῆς μετὰ πρωτευούσης τῶν Λαγκαδίων, ὡς γνωστόν, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἐπανάστασεως, ἀνήκεν εἰς τὴν Οἰκογένειαν τῶν Δηληγιανναίων. Κατὰ ταῦτα δὲν παραδεχόμεθα τὴν γνώμην ὅτι ἐκεῖτο εἰς τὸ σημερινὸν χωρίον Ἰακωβα, ὡς δέχονται τινες. Οἱ κάτοικοι τούτου εἶνε μάλλον ἀποικοὶ τῶν Ἀκάβων τῆς Γόρτυνις, ὡς οἱ πρότινων ἐτῶν, οἱ μεταβαίνοντες λόγῳ τοῦ ἀγόνου αὐτῆς, ἐν Ἠλείᾳ και ἀποτελοῦντες ὀλόκληρα χωρία δίδουν τὰ ὀνόματα τῶν χωρίων, ἀφ' ὧν ἀπεδήμησαν, ὡς Βυτινείκα ἐκ τῆς Βυτινῆς, Λαστείκα ἐκ τῆς Λάσσης κτλ.

1. πρβ. Βρετοῦ Νεοελλῶν. Φιλολ. σελ. 167.

δὲ καὶ ἄλλα συγγράμμη ἢ μεταφράση ἐκ τῆς Λατινίδος φωνῆς, ὡς Ποιμαντικῆν, ἀποσπάσματα τῆς ὁποίας ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ «Εὐαγγελικῇ Σάλπιγγι», πλὴν δὲν προέφθασε νὰ ἐκδώσῃ. Ὁ Εὐγένιος Διογενεΐδης ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν πολὺ λογιῶν κληρικῶν τῶν χρόνων ἐκείνων. Τεκμήριον τούτου εἶνε πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι ὁ κληρικὸς Δανιὴλ Γεωργόπουλος, ὅστις κατόπιν διορίσθη διδάσκαλος ἐν Τριπόλει τῷ 1822 ὑπὸ τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας, συντάξε μὲν βιβλίον, ὅπερ ἐξεδόθη ἔπειτα ἐν Βενετία τῷ 1833, ἀλλὰ τὸ βιβλίον τοῦτο ἔδωκε πρότερον εἰς τὸν Εὐγένιον πρὸς διόρθωσιν. Οὕτω φέρεται. «*Ἐργὰ Ἀνθολογία περὶ τῶν σεπτῶν καὶ θείων μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας*» ὑπὸ Δανιὴλ Γεωργοπούλου τοῦ Ζυγοβιστίου, διδασκάλου τῆς ἐν Δημητσάνῃ Ἑθνικῆς Σχολῆς, διορθώσει δὲ τοῦ Εὐγενίου Διογενεΐδου». Ἡ τότε Ἱ. Σύνοδος παρέπεμψεν εἰς τὸν πρῶν Ἀρδαμερίων Ἰγνάτιον καὶ «*τοὺς ἔλλογμωτάτους Νικηφόρον Ἰβηρίτην καὶ Νικηφόρον Παμπούκην*», οἵτινες ἐνέκρινον αὐτό¹. Τὸ βιβλίον ὑπεβλήθη πρότερον, περὶ τὸ 1827, εἰς τοὺς ἐξέχοντας τῶν Ἱεραρχῶν Ἀνδρούσης Ἰωσήφ, τὸν Ταλαντίου Νεόφυτον, τὸν Τριπόλεως Δανιὴλ, καὶ τὸν ἱερώτατον διδάσκαλον Καλλίνικον Καστόρχην². Πάντες ἐπήνεσαν τὸ ἔργον, ὡς

1. Ὁ Ἀρδαμερίων Ἰγνάτιος ἐξ Ἀμπελακίων τῆς Θεσσαλίας ἦτο Ἐπίσκοπος τοῦ Θεσβνίκης. Ἐποίμανε τὸ Ἀρδαμέριον (Γαλάτιστα)· ἐδίδασκε δὲ καὶ εἰς Σχολεῖον δημόσιον συναθροίζων τοὺς πτωχοὺς μαθητάς· τοῦτοἔπρατε μέχρι τῆς τελευταίας διδάσκων ἐν Μονεμβασίᾳ, ἔνθα κατέφυγε τὸ πρῶτον τῷ 1822 μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κασάνδρας διασωθεὶς, καὶ εἰς Σπέτσας καὶ εἰς Γραμβούζαν τῆς Κρήτης ὅπου μετέβη τῷ 1828 καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπανελθὼν ἐτάχθη πρόεδρος τῆς Γορτύνης (Γόρτυνος) τῷ 1833. Ἐγένετο μέλος τῆς Ἐπιτροπείας τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν Ναυπλίῳ ἐτελεύτησε τῷ 1839. Ἐν Ἀθήναις.

2. Ὁ Καλλίνικος Καστόρχης ἐγεννήθη ἐν Δημητσάνῃ τῷ 1789 καὶ ἐσπούδασεν ἐν τῇ Σχολῇ αὐτῆς. Ἐγένετο διδάσκαλος τῷ 1812 ἐν Γαργαλιάνοις τῆς Τριφυλλίας τὸ πρῶτον καὶ εἶτα ἐν τῷ Νησίῳ Καλαμῶν χειροτονηθεὶς διάκονος ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Βουλκάνου τῷ 1816 ὑπὸ τοῦ Ἀνδρούσης Ἰωσήφ. Κατόπιν τῷ 1817 μετέβη εἰς Σμόρνην καὶ Κυδωνίας πρὸς εὐρύτερας σπουδάς. Ὁ Γρηγόριος Ε΄ Πατριάρχης Κιπρόλεως, προσεκάλεσεν αὐτὸν τῷ 1820 ἵνα διορίσῃ διδάσκαλον ἐν Δημητσάνῃ, ἀλλὰ προτίμησε νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Χίον παρὰ τῷ Νεοφύτῳ Βάμβᾳ. Μετὰ τὴν ἐξέγερσιν τῆς ἐπαναστάσεως κατήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ μετέβη εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Θεοδ. Κολοκοτρώνη· ἔπειτα ἦλθεν ἐν Δημητσάνῃ διδάσκων τοὺς νέους δωρεάν, ἧ δὲ Πελοποννησιακῆ Γερουσία διώρισεν ἱεροκήρυκα ἀπάσης τῆς Πελοποννήσου. Τῷ 1834 διορίσθη ἱεροκέρυξ Ἀττικῆς, προαχθεὶς εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Φθιώ-

διωρθώθη ὑπὸ τοῦ Εὐγενίου, ὡς ὠφέλιμον τῷ Χριστιανίῳ πληρώματι.

Ὁ Τριπόλεως Δανιὴλ λέγει. «Ὅσα ἐκ τῶν ἀνθέων τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐκκλησίας λειμῶνος, μελίσης δίκην φιλοπόνου, ἀποδρεψάμενος, ὡς ἐν σίμβλῳ ἱερῷ τῇ βίβλῳ ταύτῃ ἀποθησαυρίσας, μέλι γλυκὺ καὶ σωτήριον, τοῦτο μετ' εὐκρινείας μοι τῆς ἐνούσης ἐθεωρήθη ἤδη καὶ ὡς ἔχοντα τὸ ἄριον οἶκον, οὐδεμιᾶς ἄλλης οἶμαι, δεῖται τῆς ἐπικρίσεως εἰς ἀναπλήρωσιν. Ἐῴθε οὖν τῆς εἰς φῶς ἐκδόσεως ἐπιτύχοι, ὅσον τάχιστα, ἡ Βίβλος αὕτη, εἰς πνευματικὴν χαρμονὴν παντὸς τοῦ Χρ(ι)στ(ο)νύμου πληρώματος» (τῇ 9 Ἰουλίου 1828). Ἡ βίβλος αὕτη, ἣτις ἠρانیσθη ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων, δὲν ἔχει μὲν σπουδαίαν ἀξίαν, πλὴν ἦτο ὠφέλιμος εἰς τοὺς τότε ἀνωμάλους χρόνους, καθ' οὓς συνέβησαν πολλὰ ἄτοπα. Τὸ δεύτερον μέρος, εἰς ἕξ κεφάλαια, περιέχει κατὰ τάξιν πῶς νὰ οικονομῇ ὁ ἱερεὺς ὅσα συμβαίνουσιν ἐξ ἀπροσεξίας ἢ περιστάσεως ἀνωμάλου εἰς ἕκαστον τῶν μυστηρίων. Τὰ ἄτοπα ἐγνώρισεν ὁ συγγραφεὺς Δανιὴλ «τόπον ἐκ τόπου συνεχῶς νὰ διαμείβῃ καταναγκαζόμενος» 1.

Ὁ Εὐγένιος Διογενεΐδης, ἐπιστρέψας ἐξ Ἰταλίας καὶ χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος, διωρίσθη τῷ 1834 πρωτοσύγκελλος τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀργολίδος, Μητροπολίτου ὄντος τοῦ συμπολίτου του Κυρίλλου. (Βογιάσαρι. Ἡ ἑπταμελής Ἐπιτροπεία τοῦ 1833 ὥρισε α.) ἀξιωματικούς περὶ τὸν Ἐπίσκοπον, τὸν πρωτοσύγκελλον καὶ Ἀρχιδιάκονον, διοριζομένους ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ συγκροτοῦντας, τὸ περὶ τὸν Ἐπίσκοπον Δικαστήριον. β.) ἀξιωματικούς διοριζομένους ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ συγκροτοῦντας τὸ Συνέδριον τῆς Ἐπισκοπῆς. Κατὰ δὲ τὴν 8 Ἰανουαρίου 1834 ἐξεδόθη Β. Διάταγμα διὰ τοῦ ὁποίου ὠρίσθη ὅτι εἰς ἑκάστην τῶν (μονίμων ὠρισμένων) δέκα Ἐπισκοπῶν θέλει ὑπάρχει εἰς πρωτοσύγκελλος καὶ εἰς Ἀρχιεπίσκοπος, ἐκλεγόμενος παρὰ τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ διοριζόμενος παρὰ τοῦ Βασιλέως.... γ.) ἐξ αὐτῶν ὁ

πιδος καὶ Λοκρίδης τῷ 1852. Ὡς Ἀρχιεπίσκοπος ἐξέδωκε τὴν «Ἱερ. Ἀνθολογίαν» τῷ 1864 μετὰ δύο ψυχωφελῶν αὐτοῦ Ἀδῶγων ἐν τέλει αὐτῆς.

1. Ὡς εἶπομεν τῷ 1822 διώρισε διδάσκαλον ἐν Τριπόλει τὸν Δανιὴλ Γεωργόπουλον ἢ Πελοπόννησιακὴν Γερουσία ἣτις, προκαλέσασα τοὺς Ἕλληνας νὰ πέμψωσι τὰ τέκνα των εἰς αὐτό, λέγει «Στοχασθῆτε ὅτι, ἂν παραμελήσῃτε τὸ χρέος σας, ὑποκίπτετε εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Κυρίου καὶ τῆς πατρίδος, ἣτις εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων τῆς ἔχει ὅλας τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας τῆς. Στείλατέ τα λοιπὸν εἰς τὰ Σχολεῖα διὰ νὰ γείνουσι εὐσεβεῖς, τίμιοι καὶ ἐνάρετοι πολῖται· ἄλλο δὲν θὰ ἐξοδεύσῃτε παρὰ διὰ τὴν ζωοτροφίαν των καὶ διὰ τὰ βιβλία των· λοιπὸν κάμετε τὸ χρέος σας διὰ νὰ σᾶς ἀναπληρώσουν καὶ αὐτὰ εὐγνωμόνως εἰς τὸ γῆρας σας».

~~Πρωτοσύγκελλος, επέχων τόπον Συμβούλου τῆς Ἐπισκοπῆς, λαμβάνει μέρος εἰς τὰς περὶ τῶν Ἐκκλησίων ὑποθέσεων σκέψεις, ἃν καὶ ἡ γνώμη του δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον καὶ ἐπιτροπεύει τῆς Ἐπισκοπῆς ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Ἀρχιερέως, ἐν ὀνόματί του καὶ κατὰ παραγγελίαν του»¹. Οὕτω καθωρίσθη ὁ θεσμὸς οὗτος, ἀλλὰ ταχέως ἀνεφάνη σύγχυσις καὶ ταραχὴ τοιαύτη ὥστε μετὰ τετραετίαν (1838) προτάσει τῆς Ἱ. Συνόδου, προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ ἐξόχου Κυνουρίας Διονυσίου, κατηγορήθη.~~

Εἰς τὴν θέσιν τοῦ πρωτοσυγγέλλου Ἀργολίδος εἰργάσθη ὡς ἀριστα καὶ ἐν εἰρήνῃ μετὰ τοῦ Ἱεράρχου, ἀλλὰ κατόπιν ἀπελύθη τῆς θέσεως διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Κατὰ τὸ Νομ. Διάταγμα τῆς 23 Ἰουλίου (4 Αὐγούστου). 1833 ἐν ἀρθ. 4 λέγεται. «Ὁ Πρόεδρος καὶ οἱ Σύμβουλοι (τῆς Ἱ. Συνόδου) θέλουν λαμβάνεσθαι ἐκ μόνον τῶν Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων ἢ Ἐπισκόπων, οἱ δὲ πάρεδροι ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἢ ἱερομονάχων. Κατ' ἔτος θέλει γίνεσθαι νέα ἐκλογή, ἀλλὰ τὰ μέχοι τοῦδε ὑπάρχοντα μέλη ἠμποροῦν νὰ διορισθῶσιν ἐκ νέου». Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1835, προκειμένου νὰ ἐκλεγῶσι νέα μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου, οἱ περὶ τὴν «Ἀθηνᾶν» (ἀρθ. 228 τοῦ 1835) καὶ δὴ Ἀντωνιάδης τις, ὑπεστήριζον ὅτι πρέπει νὰ διορισθῶσιν, ὡς μέλη αὐτῆς, καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι διότι, ὡς ἔλεγον, «εἰς τὴν ἀρχαίαν μας Ἐκκλησίαν κάμμίαν διαφορὰν δὲν ἔχουν οἱ Ἐπίσκοποι, Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι καὶ τοὺς τρεῖς τούτους καὶ ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ θεωρεῖ ἰσοβαθμίους καὶ ἴσους». «Οἱ Ἀπόστολοι, οἵτινες πρῶτοι ὠνομάσθησαν Ἐπίσκοποι, ὠνομάσθησαν καὶ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι, ποῖα λοιπὸν παλαιὰ ἔθιμα ἐννοεῖ ὁ «Σωτὴρ» ὅταν λέγη ὅτι διορίζουσα ἡ Κυβέρνησις ἱερεῖς εἰς τὴν Σύνοδον, ἀντιβαίνει εἰς αὐτήν»; Εἰς ταῦτα ἀπήντησαν καὶ ἄλλοι καὶ δὴ οἱ περὶ τὴν «Εὐαγγελικὴν Σάλπιγγα» (35 καὶ 38) εἰς ὃ ἀνταπήντησεν ἡ «Ἀθηνᾶ» αὐστηρότερον καὶ ὑβριστικώτερον. Ἡ «Εὐαγγελικὴ Σάλπιγξ» ἐξεδίδετο ὑπὸ τοῦ ζηλωτοῦ ἱεροκήρυκος Γερμανοῦ τὸ πρῶτον ἐν Ναυπλίῳ, ἔπειτα δὲ ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1835. Τὰ πλεῖστα τῶν ἀρθρων ἐγράφοντο προφανῶς ὑπὸ τοῦ ὑπερέχου κληρικῶν Κωνσταντίνου Οἰκονόμου ἐξ Οἰκονόμων, ἐπετίθετο δὲ κατὰ πάσης καιροτομίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ δὴ καὶ μάλιστα τοῦ ψευδοφι-

1. Κανον. Οἰκονόμου. Τριακονταετ. κ.τ.λ. Β', 390. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, (νῦν Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν). Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τομ. Α' σελ. 128—129.

λελευθέρου Θεοκλήτου Φαρμακίδου, ὅστις ἔγραψεν ἀνωνύμως ἐν τῇ «Ἀθηνᾷ». Οὕτω (ἐν σελ. 261) ἐγράφηκα: «Ἀλλοτρίον εἰς ἡμᾶς ἐὰν τολμήσωμεν νὰ κάμωμεν καινοτομίαν εἰς τὴν θρησκείαν ἢ εἰς τὴν ἀνεκασθεν Ἐκ]κῆν εὐταξίαν, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται εὐλογοφανής, διότι κατὰ δυστυχίαν οὕτως ἠπατήθησαν κατ' ἀρχὰς τόσα χρ]κὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης, τὰ ὅποια ἔπασον μετὰ ταῦτα εἰς τόσας αἰρέσεις καὶ εἰς τόσα σκανδαλοποιὰ σχίσματα. Ἀρχισαν μὲ τὸ κάλυμμα τῆς διορθώσεως τῶν καταχρήσεων καὶ μετέβυλον ὀλίγα τινα, κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀφέλιμα καὶ ἀναγκαῖα, ὡς τοὺς ἐφαίνεται, διὰ τὰς τότε περιστάσεις, μεταβαλλομένων δὲ πάλιν τῶν περιστάσεων (καθὼς ἀκαταπαύστως μεταβάλλονται, διὰ τὴν ἀστασίαν καὶ περιπλοκὴν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων) ἠναγκάσθησαν ἔπειτα νὰ κάμωσιν ἄλλους νεωτερισμοὺς καὶ οὕτως ὀλίγον κατ' ὀλίγον μετέβυλον τὰ πάντα καὶ ἐβυθίσθησαν εἰς βάραθρα, ὅπου καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἠπόρουν». Ἀληθῶς ταῦτα ὀρθῶς ἐλέγοντο ἐν τῇ «Εὐαγγελικῇ Σάλπιγγι», ἣτις διεσάλπιξε τὰς ὑποψίας αὐτῆς περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι Λουθηρανισμοῦ καὶ Καλβινισμοῦ καὶ τοῦ Πρεσβυτερισμοῦ¹. Καὶ δὲν εἶχεν ἄδικον ἐφ' ὅσον καὶ αὐτὴν τὴν Ἱ. Σύνοδον τῆς Μ. Ἐκκλησίας ὠνόμαζον «Ἀντιχριστιανικὴν διοίκησιν» καὶ ἔγραφον μετὰ πολλῆς περιφρονήσεως περὶ τῶν Μεγαλωνύμων καὶ Θεοφόρων Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀρχαίων γεραρῶν καὶ Ἀποστολικῶν παραδόσεων.

Ἐν ταῖς σφοδραῖς ταύταις συζητήσεσι μετὰξὺ τῶν περὶ τὴν «Ἀθηνᾶν» ἀφ' ἑνὸς καὶ «τὸν Σωτήρα» καὶ τὴν «Εὐαγγελικὴν Σάλπιγγα» ἀφ' ἑτέρου, ἐπενέβη καὶ ὁ Πρωτοσύγκελλος Εὐγένιος Διογενεΐδης ἀπὸ τῆς 6 Ἰβρίου 1835 δημοσιεύσας ἐκτενῆ μελέτην ἐν τῇ «Ἀθηνᾷ» (φυλ. 281) κυρίως κατὰ τῶν ἐν τῇ «Εὐαγγελικῇ Σάλπιγγι» γραφέντων ἐν ἧ, δεχόμενος τὴν ἰσότητα Ἐπισκόπων καὶ Πρεσβυτέρων, ἀρνεῖται τὴν γνησιότητα τῶν Ἀποστολικῶν κανόνων ἐν οἷς γίνεται διάκρισις ὀητῆ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ Πρεσβυτέρου. Οὕτω δὲ λέγει ὅτι «οἱ Ἀπόστολοι δὲν συνῆλθον ἐν ταυτῷ καὶ δὲν ἐσύνταξαν κοινῶς κανόνας Ἐκ]κούς. Τοῦτο εἶνε ὁμολογούμενον ἀφ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα, ἢ ἀπορία δὲ ὑπῆρξε τότε ἐγράφησαν καὶ ἀπὸ ποῖον καὶ ἂν παρεδόθησαν ἀπὸ τοῦς Ἀποστόλους». Ζητεῖ δὲ ν' ἀποδείξῃ δι' ἐπιχειρημάτων ὅτι ὄντως οἱ

1. «Πᾶσαι αἱ αἰρέσεις καὶ τὰ σχίσματα. λέγει ὁ Ἱερὸς Κυπριανός, δὲν προήλθον ἀπὸ ἄλλης πηγῆς παρὰ διότι δὲν ὑπήκουσαν εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ». (Libr. 1. Epis. 3).

Ἄποστ. κανόνες «δὲν εἶναι τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ μεταγενέστεροι γεγόμενοι διὰ τὰς διαφορὰς συμβάσας περιαιτίσεις, καθὼς ἐν παραδείγματι ὁ ΝΑ' καὶ ΔΓ' ἔργον κατὰ τῶν Μοναχῶν καὶ ἄλλων αἰρετικῶν». Ἐν τοῖς Ἀποστολικοῖς κανόσιν εἶναι διακεκριμένοι αἱ λέξεις καὶ ἡ σημασία τῶν Ἐπισκόπων, Πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων «Εἰς δὲ τὰ Ἀποστολικά συγγράμματα, ὄχι». Διὰ τοῦτο κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Ἐκκλησίας ἤμιστα διεκρίνοντο, ὡς λέγει, οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἀρχιερέων, οὔτε κατὰ τὴν Ἱερατικὴν στολήν, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὴν ἀνω καθέδραν, ὀνομαζομένην σύνθρονον ὅπου κύκλω αὐτοῦ ἦσαν οἱ ἄλλοι θρόνοι τῶν ἱερέων. Κατ' ἀκολουθίαν εἶνε τελείως κανονικὸν νὰ εἶνε μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ καὶ εἰς τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους καὶ Τοπικὰς παρεκάθητο Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι. Καὶ ἐπιφέρει. «Εἶναι Παπικὴ δόξα νὰ διοικῇ Ἐπίσκοπος τὰ πνευματικὰ ἀπολύτως, πλὴν τοῦτο ἀπέδωκαν οἱ Λυτικοὶ εἰς τὸν Πάπαν, δοξάζοντες ἀλάνθιαστον καὶ ὄχι εἰς τὸν κατὰ μέρος Ἐπίσκοπον. Οἱ δὲ Ἀνατολικοὶ δὲν ἀπέδωκαν εἰς κανένα».

Εἰς τὴν διατριβὴν ταύτην τοῦ Εὐγενίου Διογενείδου ἀπήντησεν ἡ «Εὐαγγελ. Σάλπιγξ» (φυλ. 42) πρὸς ἣν ἀνταπήντησε κατὰ 9βριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐν τῇ «Ἀθηνᾶ» (φυλ. 292—3 μετὰ Παραρτήματος). Δριμύτερον ζητεῖ ν' ἀνασκευάσῃ τὰ ἐν ἐκείνῃ ἐπιτιθέμενος κατὰ τοῦ ἐκδότου αὐτῆς Γερμανοῦ. Ἐν τῇ δευτέρῳ ταύτῃ διατριβῇ δέχεται μὲν ὅτι οἱ Ἀποστ. κανόνες δὲν εἶνε ἔργον τῶν Θεοκηρύκων Ἀποστόλων ἀλλὰ δὲν ἀρνεῖται ὅτι συνεγράφησαν «κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν διατύπωσιν καὶ διδασκαλίαν». Ἀποφαίνεται δὲ Ὁρθοδόξως οὕτω. «Τὴν ἄγραφον παράδοσιν, ὡς καὶ τὴν ἔγγραφον παραδεχόμεθα καὶ διὰ τοῦτο δοξάζομεν ὅτι πᾶσα Σύνοδος κανονικῶς συναθροισθεῖσα καὶ θεοπίσασά τι τῶν ἀφορώντων τὴν Ἐκκλῆσιν κυβέρησιν, τὴν διασάφησιν τῆς δογματικῆς ὁμολογίας, αὕτη λέγομεν τότε ὅτι ὠροδέτησε, καθὼς ἡ ἄγραφος παράδοσις μετοχέτευσε εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, ὁηλονότι ἐκανόνισε τὰ Ἐκκλῆσιν καὶ διεσαφήνισε τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὰς Ἀποστολικὰς διατάξεις».

Ἡ σφοδρὰ συζήτησις τούτων ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν ἐν Ναυπλίῳ τότε διαμένοντα σοφὸν καὶ ὑπέρομαχον τῆς Ὁρθοδοξίας Κωνσταντινὸν Οἰκονόμον ἐξ Οἰκονόμων νὰ γράψῃ περισπούδιστον βιβλίον. «*Περὶ τῶν τριῶν Ἱερατικῶν τῆς Ἐκκλησίας βαθμῶν. Ἐπιστολιμαία διατριβὴ ἐν ἣ καὶ περὶ τῆς γνησιότητος τῶν Ἀποστολικῶν κα-*

νόμων». (Ἐν Ναυπλίῳ ΙΩΛΕ.). Γράφων τῷ ΓΑΚ «ἄνδοι φίλω καὶ θεοφιλεῖ» ὁμιλεῖ περὶ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα προτινων ὀλίγων ἐνιαυτῶν διαθρυσληθείσης αἰρέσεως τῶν Πρεσβυτεριανῶν ἐπαινῶν τοῦ φίλου «τὸ πνεῦμα τῆς ἀνδρείας, ἥτις τὰ τοιαῦτα ξενήκουστα θρυσλλήματα θεωρεῖ πάντα μάταια καὶ ἀνεμώλια, μηδὲν ὅλως ρίζωμα δυνάμενα λαβεῖν εἰς τὰ ἀγαθὰς καὶ περὶ τὴν πάτριον Ὁρθοδοξίαν διὰ πολλῶν αἰῶνων καὶ θλίψεων δεδοκιμασμένας τῶν Ἑλλήνων ψυχὰς καὶ πεπυρωμένας, ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον» (σελ. 1). Ὁ Πρεσβυτεριανισμὸς εἶνε μία ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ποικιλωνύμων αἰρέσεων τῶν Διαμαρτυρομένων. «Οὗτοι λοιπόν, λέγει, οἱ Πρεσβυτεράνυμοι ἀπέβαλον μὲν τὸν βαθμὸν τοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὸ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Ρώμης ἄσπονδον αὐτῶν μῖσος, διώρισαν δὲ τὴν διοίκησιν τῆς κατ' αὐτοὺς κοινωνίας ὑπὸ μόνων τῶν πρεσβυτέρων ὄθεν καὶ παρωνομάσθησαν». (σελ. 3) Ὁ σοφὸς Οἰκονόμος ἀποδεικνύει λαμπρῶς ὅτι οἱ τρεῖς βαθμοὶ τῆς Ἱερωσύνης ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἦσαν ἀνεγνωρισμένοι καὶ ἀσύγχυτοι καὶ πραγματικῶς διάφοροι, καίπερ πολλάκις σημαινόμενοι διὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων. Τὰ δὲ ἐπιχειρήματα λαμβάνει ἐκ τῆς θεοπνεύστου Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς γεραῶς Ἀποστολικῆς παραδόσεως. Ζητεῖν ἂποδείξῃ κατόπιν τοὺς Ἀπ. κανόνας «ὡς ὑπ' αὐτῶν τῶν Χριστοκηρύκων στομάτων ἐκτεθέντας, τοῦ ἔστι μὴ συγγεγραμμένους μὲν ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν χειρῶν, ἀλλ' ἀκριβῶς κατὰ τὴν αὐτῶν διατύπωσιν καὶ διδασκαλίαν ὑπὸ τῶν πρώτων ἀκροατῶν αὐτῶν καὶ διαδόχων, τῶν Ἀποστολικῶν ἀνδρῶν, συντεταγμένους καὶ ὑπὸ τῶν ἐφεξῆς ἁγίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων ἀσφαλῶς καὶ ἀραρότως πεκυρωμένους». Δὲν εἶνε ἄρα θεσπίσματα κατωτέρων χρόνων, ὡς διατείνονται οἱ Διαμαρτυρόμενοι καὶ οἱ περὶ τὴν «Ἀθηνᾶν». Τελευτῶν συμβουλεύει τοὺς ὁμογενεῖς οὕτω. «Τιμᾶτε εὐγνωμόνως τοὺς κοινοφελεῖς ἰδρωτάς τῶν σοφῶν καὶ θαυμάζετε μὲν τὴν ἀβρᾶν αὐτῶν πολυμάθειαν καὶ κοσμηκὴν πολυῖστορίαν, ἐκλέγετε δὲ πάντοτε τὰ χρήσιμα, ὡς ἀπὸ ἀμυγδάλων καὶ καρῶν τὰ τροκτὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἀγρίων σπερμάτων τὰ σιτηρὰ καὶ τροφίμα» (σελ. 232), διότι ἡ αἵρεσις τῶν Πρεσβυτεριανῶν εἶνε ἀνανέωσις τῆς παλαιᾶς τοιαύτης τῶν Ἀρειανῶν. Πρῶτος ἀληθῶς ὁ Ἀέριος περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' αἰῶνος, Ἀρειανὸς τὴν αἵρεσιν καὶ τὴν ἀξίαν δῆθεν πρεσβυτέρου, ἐκ Πόντου, φθονήσας τὸν Ἐπίσκοπον, ὡς ἄνωτερον, ἀπῆλθεν διδάσκων ὅτι «Τί ἐστὶν Ἐπίσκοπος πρὸς πρεσβύ-

τερον; Οὐδὲν διαλάττει οὗτος τοῦτου· μία γὰρ ἐστὶ τάξις καὶ μία τιμὴ εἰς ἃν ἀξιῶμα»¹. Καὶ τοῦτα μὲν οὕτω.

Ὁ Εὐγένιος Διογενεΐδης δὲν ἀπήντησεν εἰς τὸ σοφὸν σύγγραμμα τοῦ σοφοῦ κληρικοῦ, διότι ἡ Ἱ. Σύνοδος, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ ἐξόχου Μητροπολίτου Κυνουρίας Διονυσίου, προσεκάλεσεν αὐτὸν ν' ἀποπολογηθῇ δι' ὅσα ἔγραψεν ἐν τῇ «'Αθηνᾶ». Αὐτὴ δὲ (φύλ. 301 τοῦ 1836) δοριμῶς ἐπιτίθεται κατὰ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἱ. Συνόδου ὅτι δῆθεν «ὄχι κανόνες Ἐκ)κοὺς δὲν φυλάττουν, ἀλλ' οὔτε θείους καὶ ἀνθρωπίνους νόμους θέλουν νὰ εἰξέρουν». Ἄλλ' ὁ Εὐγένιος ἐξήτησε συγγνώμην παρὰ τῆς Ἐκκλησίας «διὰ τὸ κατὰ φιλολογικὴν ἔρευναν ἀμάοτητα» περὶ τῶν Ἀποστ. κανόνων. Διὰ τοῦτο ἡ Ἱ. Σύνοδος κατεδίκασεν

1. Ὁ Ἀέριος κατὰ Ἐπιφάνιον († 403) «ἐγένετο συσχολαστῆς» τοῦ Ἐπισκόπου Σεβαστείας Εὐσταθίου. Ἦτο δὲ Ἀρειανὸς καὶ ἐδίδασκε «μὴ δεῖν προσφέρειν ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων, κολύων νηστεύειν τετραδά και προσάββατον και τεσσαρακοστήν, μὴ χρῆν τὸ πάσχα ἐπιτελεῖν, σαρκοφαγίας δὲ παντοίαις χρώμενος και τρυφαῖς ἀδεῶς, φάσκων μηδὲν εἶναι διαφορεώτερον Ἐπίσκοπον Πρεσβυτέρου» Αἴρεσ. ΟΕ'). Ἄλλὰ και κατόπιν οἱ Μονοφυσῖται Σεβηριανοί, οἵτινες ὀνομάσθησαν και Ἀκέφαλοι, προσέβαλον τὸ Ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα, ὡς ἄλλοι τε και ὁ Νικηφόρος Κάλλιστος ἱστορεῖ «Οἱ δὲ Μονοφυσῖται διὰ τὸ μὴ ὑπὸ Ἐπισκόπους μὴ ἄγεσθαι και ἀκέφαλοι ὀνομάσθησαν». Ἔνθεν τοι και τῶν παρ' αὐτοῖς Ἐπισκόπων και ἱερέων ἐκλελοιπότων, οὐδὲ βάπτισμα κατὰ τὸν τῆς Ἐκκλησίας θεσμὸν ἐποιοῦν» (Ἐκ)κῆ Ἱστορ., 15).

Ὄττω ἀνέπτυξαν και οἱ νεώτεροι Διαμαρτυρόμενοι, καταργήσαντες τὸν Ἐπισκοπικὸν βαθμὸν. Οἱ μετριάτεροι δὲ τούτων δέχονται ὅτι περὶ τὸ τέλος τοῦ Α' αἰῶνος, Ἀποστολικῇ βουλῇ, ἐγκατεστάθη τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐπισκόπου και ἡ καθόλου Ἱεραρχία διεμορφώθη ὕστερον κατὰ τὴν Μωσαϊκὴν περὶ Ἱερωσύνης θεωρίαν. Διατείνονται δὲ ὅτι οὐδαμοῦ τῆς Κ. Διαθήκης εὐρίσκεται ἡ κατὰ πρῶτον ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς τοῦ Ἰγνατίου Θεοφόρου ἀναφερομένη τῶν Ἐπισκόπων τάξις. Τύπος τις και εἰκὼν Ἐπισκόπου παρίσταται κατὰ τὸ μᾶλλον και ἦττον ἐν τῷ Τιμοθέῳ και Τίτῳ, ἀλλὰ μάλιστα πάντων ἐν τῷ Ἀδελφοθέῳ Ἰακώβῳ, τῷ τῶν Ἱεροσολύμων Ἱεράρχῃ. Ἄλλ' οὗτος μὲν εἶνε ἀνωμαλία τις ἐν τῷ ὄργανισμῷ τῆς Ἀποστ. Ἐκκλησίας, ἐκεῖνοι δὲ οὐδαμῶς εἶνε τοιοῦτοι, ὅποιοι οἱ μετὰ ταῦτα Ἐπίσκοποι, διότι δὲν προΐστανται μᾶς Ἐκκλησίας μέχρι τέλους Ἄλλὰ περὶ τούτων οὐκ ὀλίγα ἀνέπτυξε και ἀνεσκεύασεν ὁ πολὺς Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ἐν τῇ μνημονευθείσῃ συγγραφῇ, περὶ ἧς ἐν τῇ Εὐαγγελ. Σάλπιγγι» (σελ. 54 περίοδος Β') ἐγγράφῃ «Τίμον ὄλωσ τὸ πόνημα τοῦ περιωνύμου διδασκάλου διὰ τε τὴν κατάπονον πολυμάθειαν και τὴν κρίσιν και τὰς ἀγγίνους και εὐεπηβόλους ἐρμηνείας και τὴν δορυμύτητα τῶν ἐπιχειρημάτων και τὸ ἀστεῖον και ἐπίχαρι τοῦ ἀγῶνος και τὸ φιλάνθρωπον τῆς ἀναστροφῆς».

εἰς ἐπιπτώσιν ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀργολίδος ἐκδοῦσα τὴν ἐξῆς ἀπόφασιν.

Ἄριθ. 3757

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου

Ἐπειδὴ εἰς τὸν 281 ἀριθμὸν τῆς Ἐφημ. «Ἀθηνᾶς» ἐφάνη ἄρθρον ὑπογεγραμμένον μὲν παρὰ τοῦ Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀργολίδος Εὐγενίου Διογενεΐδου, σκοπὸν δ' ἔχον ν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ ΠΕ' κανόνες τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων δὲν εἶναι γνήσιοι, ἀλλὰ γέννημα μεταγενεστέρων χρόνων, ἡ Σύνοδος, φύλαξ ἄγρυπνος κατὰ τὰ ἱερὰ αὐτῆς καθήκοντα, τῶν Ἱερῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας θεσμῶν καὶ παραδόσεων, μετεκαλέσατο τὸν εἰρημένον Πρωτοσύγκελλον Εὐγ. Διογενεΐδην καὶ ἀφ' οὗ ἐπληροφορήθη ἀπὸ στόματός του, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ συντάκτης τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄρθρου καὶ τοῦ ἐξήτησε λόγον τῆς πράξεώς του, ἔλαβεν ἔγγραφον τὴν ἀπὸ 17 τοῦ 10βρίου ἀπολογίαν του ἐν ἣ ὁμολογεῖ ὅτι ἔσφαλεν ἐξ ἀγνοίας, ἀποδοκιμάζει μὲν ὅσα κακῶς ἐννοήσας ἔγραψεν, ἀποδέχεται δὲ καὶ ἐνστερνίζεται ὅσα ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πρεσβεύει καὶ δογματίζει, ἰδίως δὲ ὁμολογεῖ ὅτι οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος Ἱεροὶ κανόνες εἶναι γνήσιοι Ἀποστολικοί, παραδεδομένοι ὑπ' αὐτῶν ἀμέσως τῶν θείων Ἀποστόλων, καθὼς ταῦτα παρέλαβεν ἀνάκαθεν καὶ φρονεῖ ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Ἐπὶ τούτοις ἡ Ἱ. Σύνοδος, καθ' ἣν ἔχει συμπάρεδρον τῶν πράξεων τῆς Εὐαγγελικῆν ἐπιείκειαν, συμπαθῶς καὶ φιλανθρωπῶς προσενηχθεῖσα πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἔκρινεν εὐλογον, ἐγκαταλείπουσα αὐτὸν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἐτάζοντος καρδίας καὶ νεφρούς, νὰ δεχθῆ ὡς εἰλικρινῆ τὴν μετάνοιάν του καὶ νὰ μὴ ἐπιφέρῃ εἰς αὐτὸν τὴν παρὰ τῶν Ἱ. κανόνων ὀριζομένην διὰ τὸ ἐγκλημά του ποινὴν τῆς καθαιρέσεως.

Ἄλλ' ἀφ' ἐτέρου θεωροῦσα.

Α') ὅτι οἱ ΠΕ' Ἀποστολικοὶ κανόνες ἐθεωρήθησαν ἀπ' ἀρχῆς ὡς βῆσις καὶ κρητὶς ὄλων τῶν ἐφ' ἐξῆς Συνοδικῶν κανονικῶν διατάξεων.

Β') ὅτι πολεμηθέντων κατὰ καιροὺς εἴτε καθ' ὀλοκληρίαν εἴτε κατὰ μέρος τῶν ἱερῶν τούτων κανόνων ὑπὸ τῶν ἐτεροδόξων, ἡ Ἀνατολικὴ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ποτὲ δὲν ἐδίστασε περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Γ') Ὅτι χροὸς τῆς ἰδιαίτατον προθεμένη ἡ Σύνοδος νὰ φυλάξῃ τὴν

Ἑλλην. Ἐκκλησίαν ἀνεπηρέαστον ἀπὸ πάσης ἑτεροδιδασκαλίας καὶ προσηλυτισμοῦ, ὀφείλει γὰ ὑπερασπισθῆ πάσαις δυνάμεσι τὴν ἀκεραιότητα τῶν Ἀποστολικῶν μάλιστα τούτων κανόνων, τῶν ὡς ἑτεροδοξούντων τῆς γνησιότητος αὐτῶν ἢ τινων ἐξ αὐτῶν καθαπτομένων.

Δ') Ὅτι εἰς τὴν ἑφημερίδα τῆς «Ἀθηνᾶς» κατεχωρήθησαν πολυάκις καὶ ἐσχάτως, εἶπερ ἄλλοτε, ἄρθρα ἐκ διαμέτρου ἐναντία τῶν ἱερῶν παραδόσεων, ἐθίμων καὶ διατάξεων τῆς Ἀνατ. Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐπομένως ὅτι τὰ εἰς τὴν Ἐφημ. ταύτην καταχωριζόμενα παρ' ὁποιουδήποτε ἄρθρα περὶ θρησκευτικῶν ἀντικειμένων πραγματευόμενα, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῶσιν ἄλλως, καὶ ἀδιάφορα ἂν ὑποτεθοῦν, εἰμὴ ὡς ἐπιλήψιμα καὶ ὑποπτα, ὡς ὑπαγορευόμενα ἀπὸ τὸ αὐτὸ τῆς ἑτεροδιδασκαλίας πνεῦμα, πολλῶ μᾶλλον ὅταν αὐτὰ, καθ' ἑαυτὰ, εἶναι προφανῶς ἐναντία τῆς ὁρθότητος τῶν παρὰ τῆς Ἀνατολ. Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρεσβευομένων.

Ε') Ἐπομένως ὅτι ὁ Πρωτοσύγκελος τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀργολίδος Εὐγένιος Διογενεΐδης, δημοσιεύσας τὸ φρόνημά του εἰς τὴν Ἐφημ. ταύτην ἀπέδειξε διὰ τοῦτο ὅτι ἀποδέχεται καὶ ὅσα ἄλλα ἐναντίον τῆς Ἀνατολ. Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἢ ἑφημερίς αὕτη κατεχώρησε, συνηγορῶν τρόπον τινά καὶ ὑπεραπολογούμενος αὐτῆς ἐναντίον τῶν παρὰ τῆς «Εὐαγγελ. Σάλπιγγος» συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Ἀνατολ. Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δημοσιευομένων καὶ τοιουτοτρόπως καθίσταται τὸ ἔγκλημά του πολλαπλασιῶς βαρύτερον.

ς') Ὅτι ἁμαρτήσας, ὡς λέγει, ἐξ ἀγνοίας εἰς ἀντικείμενον τόσον οὐσιῶδες καὶ πασίγνωστον, παρέστησεν ἑαυτὸν ὡς μὴ στηριγμένον εἰς τὰς παραδόσεις τῆς Ἀνατολ. Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ μὴ γνωρίζοντα αὐτὰς ἐντελῶς, ὡς ἀπαιτεῖται νὰ τὰ γνωρίσῃ Ἐκ]κὸς ὑπάλληλος ὁ ὁποῖος, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, χρεωστεῖ νὰ γνωρίσῃ καὶ αὐτὰς τὰς λεπτομερείας τῶν δογμάτων, παραδόσεων, καὶ ἐθίμων τῆς Ἐκκλησίας μὲ τόσῃν ἀκριβείαν ὥστε ὄχι μόνον τὸν λοιπὸν κλῆρον τῆς Ἐπισκοπῆς νὰ καθοδηγῇ περὶ τὰ τυχὸν ἀγνοούμενα καὶ τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς νὰ στηρίξῃ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας γὰ ἑλέγχῃ, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον.

Δι' ὅλους τούτους τοὺς λόγους ἡ Σύνοδος διατηροῦσα ἀπαρασαλεύτως τοὺς κανόνας καὶ διατάξεις, τὰ ἔθιμα καὶ ὅλας τὰς παραδόσεις τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, προνοουμένη τοῦ κλήρου

κατὰ τὰ ἱερὰ αὐτῆς καθήκοντα, ἀποβλέπουσα δὲ καὶ εἰς τὸν σωφρο-
νισμόν καὶ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἁμαρτήσαντος.

Μετὰ σκέψιν βαθεῖαν καὶ ἐν πλήρει τῶν καθηκόντων αὐτῆς συν-
αισθήσει.

Καθ' ὑψηλοτάτην ἔγκρισιν τῆς Α. Μ. ἀπὸ 17 (19) Μαρτίου κοι-
νοποιηθεῖσαν πρὸς αὐτὴν παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Β.
Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας ἀπὸ 20 Μαρτίου καὶ ὑπ' ἀριθ. 4715
665.

Ἐπισημαίνεται

Α) Ὁ πρωτοσύγκελλος τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀργολίδος Εὐγένιος Διο-
γενεΐδης νὰ γενῆ ἔκπτωτος τῆς θέσεώς του.

Β) Ἡ παροῦσα προᾶξις τῆς Συνόδου νὰ δημοσιευθῇ διὰ τῆς Ἐφ.
τῶν Ἀγγελιῶν.

† Ὁ Κυριάρχης Διονύσιος, Πρόεδρος, ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος, ὁ
πρόην Ἡλείας Ἰωνᾶς, ὁ Κυκλάδων Ἀνθίμος, ὁ Τριφυλλίας Παῖσιος.

Ὁ Γραμματεὺς Θεοκ. Φαρμακίδης.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Μαρτίου 1836.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς Ι. Συνόδου ἐκοινοποιήθη τῷ Εὐγενίῳ.
Ἡ δὲ «Ἀθηνα» ἔγραφεν. «Ὁ Πρωτοσύγγελος καταδικάζεται εἰς ἔκ-
πτωσιν χωρὶς νὰ ἁμαρτήσῃ παντελῶς, ἀλλὰ μόνον διότι θέλουν οἱ δι-
κασταὶ νὰ τὸν καταδικάσουν, διότι εἶνε πρεσβύτερος Ἑλλόγιμος, πε-
παιδευμένος». Ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῆς Ι. Συνόδου παρατη-
ροῦμεν τάδε :

Οἱ Ἀποστολικοὶ κανόνες πάντως δὲν εἶνε ἔργον τῶν Θεοκηρύκων
Ἀποστόλων, οὐδὲ συνεγράφησαν ὑπ' αὐτῶν ἢ ὑπεγορευθήσαν. Περιέ-
χουσιν ὅμως τὸ πνεῦμα καὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἐπεκυ-
ρώθησαν ὑπὸ τοῦ Β' κανόνος τῆς ἐν Τρούλλῳ Οἰκουμενικῆς Συνό-
δου, ὡς παραδοθέντες «*ὀνόματι τῶν ἀγίων καὶ ἐνδόξων Ἀποστό-
λων*», διότι ἐθεώρησεν αὐτούς, ὡς ἔχοντας τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν,
κατεδίκασε δὲ τὰς Ἀποστολικὰς διατάξεις «αἷς τισι πάλαι ὑπὸ τῶν
ἐτεροδόξων ἐπὶ λύμῃ τῆς Ἐκκλησίας νόθα τινὰ καὶ ξένα τῆς εὐσεβείας
παρενετέθησαν, τὸ εὐπρεπὲς κάλλος τῶν θείων δογμάτων ἡμῖν ἁμαρ-
ρώσαντα». Θεωροῦνται δὲ ὑπὸ πάντων ὅτι συνεγράφησαν κατὰ τὰς
ἀρχὰς τοῦ Ι' αἰῶνος καὶ κατ' ἄλλους μεταγενέστερον¹. Οὐδαμῶς

1. Περβλ. Γ. Λέσβου Πατρολ. τομ. Β' σελ. 714. Ἀμίκα Ἀλιβιζάτου. Οἱ
ἱεροὶ κανόνες. Ἀθήναι 1824 σελ. 7. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ ὑπῆρχον πολ-

ἄρα ἠγγόει ἢ ἔσφαλεν ὁ Εὐγένιος ὑποστηρίζας ὅτι οἱ ΠΕ' Ἀποστολικοὶ κανόνες δὲν συνεγράφησαν ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων. Τοῦναντίον εὐρίσκειτο ἐν τῇ ἐπισημοκρατικῇ ἀληθείᾳ καὶ δὴ ὅτι ἐν τῇ δευτέρῃ διατριβῇ παρεδέχτο ὅτι συνεγράφησαν «κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν διδασκαλίαν καὶ διατύπωσιν».

Ἡ Ἱ. Σύνοδος, καθ' ἡμᾶς, ἔδει μᾶλλον νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἄλλην τοῦ Εὐγενίου διδασκαλίαν ὅτι δηλ. δὲν ὑπάρχει διάκρισις τοῦ Ἐπισκόπου καὶ Πρεσβυτέρου, τοῦναντίον ὑπάρχει ἰσότης μεταξὺ τῶν δύο τούτων βαθμῶν τῆς Ἱερωσύνης, διότι ἡ διδασκαλία αὕτη εἶνε τελέως ἀντορθόδοξος, διδαχθεῖσα μὲν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων αἰρετικῶν, ἀναπτυχθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν νεωτέρων Διαμαρτυρομένων. Ἐπ' αὐτοῦ ἔδει, καθ' ἡμᾶς, νὰ στηριχθῆ ἡ ἀπόφασις τῆς Ἱ. Συνόδου. Ὡς φαίνεται ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἄνοιαν ἐν τῇ ἀπολογίᾳ του καὶ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην διότι ἄλλως θὰ καθηρεῖτο τῆς Ἱερωσύνης.

Εἶνε δὲ πάντῃ περιέργων ὅτι ὑπέγραψε τοιαύτην ἀπόφασιν καὶ ὁ σοφὸς μὲν ἀλλὰ ψευδοφιλελεύθερος Θεόκλητος Φαρομακίδης, ὡς Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ ὁποίου ἐγράφοντο τόσα κατὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ «Ἀθηνᾶ» καὶ ὅστις κατόπιν ἠρνήθη πολλὰ καὶ ὕβρισε χυδαίως καὶ ἀσεβῶς Πατριάρχας καὶ Ἱεράρχας καὶ ἄλλαχού καὶ δὴ ἐν τῇ συγγραφῇ «**Ἀντίτομος ἢ περὶ Ἀληθείας**».

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ὁ Εὐγένιος ἦλθεν ἐν Δημητσάνῃ¹ καὶ κα-

λοί, οἵτινες ἤμισα ἐδίδασκον κακοδοξίας, ἀλλ' εὐσεβεῖ ἀπάτη (praus rias) ἀπέδιδον τὰς συγγραφάς των εἰς τοὺς Ἀποστόλους ἢ ἄλλους ἐπισήμους ἀνδρας (Προβλ. Κυρίλλου Ἱεροσολ. Κατηχ. 5' καὶ 33 καὶ ὅσα αὐτόθι περὶ ἀποκρύφων καὶ ψευδεπιγράφων βιβλίων σχόλια ἔγραψεν ὁ πολυμαθὴς Δ. Κλεόπας). Οἱ Ἀποστολικοὶ κανόνες ἐκδίδονται μετὰ τῶν Ἀποστόλ. Διαταγῶν, ὡς ὁμογενές τι καὶ ἐν ὅλον πως σύνταγμα μετὰ τούτων ἀποτελοῦντος.

1. Προβλ. περὶ τούτων, ἀρχιμ. Πολυκάρπου Συνοδικοῦ (νῦν Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγ.πόλεως) ἠ' ἀνισταντίνου, Οἰκονόμος ἐξ Οἰκονόμων ἐν Ἐκ κῆ Φάραφ καὶ ἐκτενάς ἐν «Γρηγ. Παλαμᾶ» ἔτος 5' καὶ Ζ' ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου (Νῦν Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν) ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀθῆναι 1902, σελ. 145, 272.

Ἐν Δημητσάνῃ, ὡς γνωστόν, ἤμασαν πολλοὶ κληρικοὶ καὶ δὴ Ἱεράρχαι περὶ ὧν ἰκανὰ ἔγραψαν ὁ Εὐθύμιος Καστόρχης ἐν τῷ «περὶ τῆς ἐν Δημητσάνῃ Ἑλληνικῆς Σχολῆς» (Ἀθῆναι 1847), ὁ διδάσκαλος ἐν Δημητσάνῃ Ἱερόνυμος Βογιατζῆς, ὁ Τάκης Κανδηλώρας ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Γόρτυνιαις (ἐν Πάτραις 1899). Ὑπάρχουσιν ὁμως καὶ ἄλλοι, μικροτέρας ἰσως ἀξίας, οἵτινες ἦσαν ἄγνωστοὶ εἰς τοὺς ἀνω συγγραφεῖς. Ἀναφέρομεν δὲ τοὺς ἐξῆς.

τόπιν διορίσθη Σχολάρχης ἐν Τριπόλει ὄπου, και τῇ παρακλήσει τοῦ Νομαρχοῦ Ἀρκαδίας, ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν τῆς 25 Μαρτίου, δημοσιευθέντα ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλάδιῳ. Ἐκεί πικρῶς και ἀπέθανε μετὰ τὸ 1847.

Ταῦτα περὶ τοῦ ἐκΔημητσάνης λογίου κληρικοῦ Εὐγενίου Διογενεΐδου.

Α') Ὀνοῦ φ ρ ι ο ς Κ ο υ ν τ ο υ ρ ὀ γ λ ο υ ς. Οὗτος ἐγεννήθη ἐν Δημητσάνῃ τῷ 1760 και ἐσπούδασεν ἐν τῇ Σχολῇ αὐτῆς. Καίπερ ἀνάπηρος ἀπῆλθεν εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος πρὸς ἡσυχίαν. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς Μονῆς Ἰβήρων Νικηφόρον, ἐδεικνύετο πολὺ λόγιος και διὰ τοῦτο ὁ Ἠγούμενος τὸν ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς ἐν τῇ Μονῇ. κεί ἔγραφεν Ἐγκωμιστικὸς Λόγους, Ἀκολουθίας Ἁγίων, Ἐπιγράμματα εἰς διάφορα βιβλία ἀπέστειλε δὲ ἐπιστολάς πανταχοῦ προτρέπων εἰς ἐγκαρτέρησιν και εἰς ἔργα κοινωφελῆ. Ἀπέθανε τῷ 1833. Ἦτο φίλος και θαυμαστῆς τοῦ πολυμαθοῦς Νικοδήμου Ἀγιορείτου, οὗτινος ἔγραψε και τὸν πρότασόμενον ἐν τῷ Συναξαριστῇ και ἀλλαχοῦ βίον. Ἔργα αὐτοῦ εἶνε α') Ἐπιστολὴ ἐγκριτικὴ προτασσομένη τῆς τοῦ Νικοδήμου Νέας Κλίμακος. β') Βίος Εὐθύμιου τοῦ νέου, ὃν ἐξέδωκε μετὰ τῆς ἀκολουθίας και ἄλλων νεομαρτύρων, Ἀνάκλιος τις μοναχὸς Καλύμνιος τῷ 1865. Συγγενῆς τοῦ Ὀνομφρίου τούτου ἦτο ὁ ἐκ Δημητσάνης νέος μάρτυς Εὐθύμιος († 1814). (Πηρ. Κ Δουκάκη Μ. Συναξαριστῆς Σ'. 310—5. Θ' 238—41).

Β') Εὐ τ ρ ὀ π ι ο ς Ἰ β η ρ ῖ τ η ς. Ἐγεννήθη και οὗτος ἐν Δημητσάνῃ τῷ 1755. Ἐσπούδασε μὲν ἐν τῇ Σχολῇ αὐτῆς, ἐτελειοποιήθη δὲ ἐν τῇ Ἀθωνιάδι. Ἐτελεύτησε δὲ τῷ 1845. Λέγεται δὲ ὅτι τοῦ Εὐτροπίου εἶνε διάφορα σιχουρρήματα.

Γ') Δ α ν ι ῆ λ. Ὁ Ἀνδρέας Βρετὸς (Νεολλην. Φιλολ. 369, Α') ἀναφέρει περὶ Δανιὴλ Πελοποννησίου «Μοναχὸς Πελοποννήσιος, εἰς τῶν λογίων κληρικῶν τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος» Ὁ Μανουὴλ Γεδεών (ἐν τῇ Ἐκ κῆ Ἀληθείᾳ ἔτος Α στ', 1911) λέγει ὅτι ὁ Δανιὴλ ἐξέδοτο βιβλίον «Εὐχρηστοτέρα Ὁρθόδοξος Ὁμολογία» (ἐκ σελίδων 158 εἰς μικρὸν ὄγδον). «Χάριν τῶν πρωτοπειρῶν μαθητῶν» Ἐν αὐτῷ, ὡς λέγει, ἀναγινώσκονται δύο ἐπιγράμματα τὸ μὲν ἐκ 14, τὸ δὲ ἐξ 9 στίχων Τὸ πρῶτον κολοβὴν ἀκρολεξίδα σχηματίζει «Δ α ν ι ῆ λ Δ ἡ μ η τ σ α ν» τὸ δὲ δεύτερον ἐπίσης κολοβὴν «Π α ν α γ ι ω τ ο» λειπόντων τοῦ μὲν πρώτου τὸ ι τ η ς, ἐκ δὲ τοῦ δευτέρου υ. Οὕτω μανθάνομεν ὅτι ἐγεννήθη ἐν Δημητσάνῃ, υἱὸς Παναγιώτου. Ἦτο δὲ διάκονος τῷ 1796. Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ ἔχει ἐπιγράμματα εἰς τὰς πέντε πτώσεις Π. Χ. ὀνομαστικῆν.

Ψυχῆς στολισμὸς ὑπάρχει τὰ Γράμματα

ὃ φίλοι μύσται, ἀλλὰ και τὰ δόγματα.

αἰς φωτίζεται τὰ νοητὰ ὄμματα

Δ') Ἰ ε ρ ὀ θ ε ο ς (Σπηλιωτόπουλος) ἐκ Δημητσάνης, γεννηθεὶς τῷ 1790 ἐκ τῆς Μονῆς Ξηροποτάμου. Συνέλεξεν ἐν ἐνὶ μικρῷ χειρογράφῳ πολλὰ περιεργα.

† ὁ Γόρτυνος και Μεγ(υ)πόλεως ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ (Συνοδινός)